

CONSCIÈNCIA D'ARA
I la setmana que ve:
Conversa amb Montse Castellà,
presidenta d'AUDIR

Estils

Un bàlsam per a l'ànima

Els ensenyaments del clàssic Chuang Tzu, recollits per Thomas Merton, ressonen en temps de pandèmia

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Confinament, autocontrol, essencial, cuidar-nos... Portem mesos que aquestes paraules omplen el vocabulari quotidià. Paraules que només ressonen quan es materialitzen en una pràctica. Però, més enllà dels condicionaments actuals, són també paraules que ens enllacen en el temps, en una història compartida de buscadors i buscadores d'aquest llenguatge interior on l'aïllament no és separació, sinó retrobament amb alguna cosa més gran, intangible i comuna. Joc de contraris característic d'una saviesa antiga, oriental però també occidental, oblidada i alhora present. Discretament present. "Hi ha una afirmació del món que només és ruïna i pèrdua. Hi ha una renúncia del món que troba a l'ésser humà i el salva a la pròpia casa", va escriure el monjo cristià i poeta nord-americà Thomas Merton (1915-1968) arran de les seves lectures del savi xinès Chuang Tzu. Tot i la distància cultural i temporal (Tzu va viure al segle IV a. C.), Merton hi veu la confluència i s'identifica plenament amb els ensenyaments taoistes d'aquest mestre i el seu camí particular, "un camí que no vol arribar enlloc en aquest món, ni tan sols en el terreny d'algun suposat assoliment espiritual".

Confinament, autocontrol, essencial, cuidar-nos... Amb l'objectiu de no tenir objectiu, reconexió innata, escolta. "Per a Chuang Tzu, com per al Evangeli, que hom perdi la seva vida és salvar-la i pretendre-la salvar per a un mateix és perdre-la", va escriure Merton tres anys abans de morir precipitadament a Bangkok durant una gira per Àsia.

Més enllà de la virtut

Ara, sota el títol *El camino de Chuang Tzu* l'editorial Trotta tradueix les reflexions que, durant anys, va realitzar Merton sobre l'obra del xinès, acompanyades d'una selecció de poemes, històries i faules del considerat més gran dels escriptors taoistes. Llibre per assaborir amb delicadesa, on l'humor, la crítica punyent al convencionalisme social i una perspectiva interior el fan no només intemporal, sinó tremendament actual. "Produir! Obtenir resultats! Fer diners! Fer amics! Empresonats en el món dels objectes, sense cap altra alter-

Muntanyes a la regió de Wulingyuan, a la Xina. GETTY

nativa que sotmetre's a les demandes de la matèria. Premsats per les forces externes, la moda, el mercat, els esdeveniments, l'opinió pública! Mai tornen a sí mateixos. Ah, la vida activa, quina calamitat!", escriu a les xarxes socials mil·lenàries Chuang Tzu.

Per a Merton, hi ha una manera de veure comuna en totes aquelles persones que han qüestionat "el valor d'una vida plenament sotmesa a proposicions seculares, dictada per convencionalismes socials i dedicada a buscar satisfaccions personals que potser no són més que un miratge". Sense voler ser apologètic, el monjo trapenc veu en els ensenyaments taoistes un paral·lelisme inspirador amb les pròpies arrels cristianes. "El llibre de la Bíblia que més s'assembla als clàssics taoistes és l'Eclesiastès", confessa, tot i que reconeix que seria una exageració anomenar cristià a Chuang Tzu.

Pandèmia
El moment actual és bo per llegir el que Merton va escriure Chang Tzu

"No intento provar res ni convèncer a ningú. No és cap nova subtilesa apologètica –com tampoc un acte de prestidigitació jesuítica– on per art de màgia es treuen conills cristians d'un barret taoista", adverteix irònic en una època, la dècada dels seixanta, on l'interès per les tradicions espirituals d'Orient eren cada vegada més populars a Occident. Conscient d'això i de les inevitables tergiversacions, alerta: "Avui podem llegir Chuang Tzu fàcilment com si prediqués un evangeli de llicència i descontrol, però ell mateix seria el primer en declarar que no és possible dir que tot-hom faci el que vulgui quan ni tan sols saben què volen". "Després de tot –continua Merton–, la idea de què podem cultivar seriosament la pròpia llibertat personal amb només descartar inhibicions i obligacions per viure en egocèntrica espontaneïtat té com a resultat la més

completa decadència de la pròpia persona i de la seva capacitat per a la llibertat". Per això, insisteix que la perspectiva del mestre taoista, que tant va influenciar en el desenvolupament del zen a la Xina i el Japó, és una crítica al convencionalisme religiós i polític i les seves doctrines encarcarades, certament, però "no ho fa en nom d'alguna cosa inferior, sinó molt superior, on la virtut va més enllà de la virtuositat". Una crítica a la religió cosificada des d'una veu mística integrada en el context d'una societat on, a diferència d'avui, "tots els aspectes de la vida eren vistos en relació al sagrat".

Humilitat còsmica

"On les fonts de la passió són profundes, els vessants celestes s'assequen aviat", recordar un dels versos del savi xinès, per a qui la felicitat consisteix, precisament, en no fer absolutament res calculat per assolir-la. Cap desig de millora, cap anhel de perfecció, cap pretensió de saviesa. Així s'arriba a un estar present, receptiu i agraït, alegre, viu.

En la completa simplicitat, en pau. "Qualsevol deliberat, sistemàtic i reflexiu cultiu de si mateix, ja sigui personalista o políticament compromès trenca el nostre misteriós però indispensable contacte amb el Tao, l'oculta Mare de tota vida i veritat", afirma Merton, per a qui la humilitat de la virtuositat i del conscient autoabaixament continua sent pretensiosa i, per tant, s'allunya de l'autèntica humilitat, la bàsica, que ell anomena humilitat còsmica i que sorgeix "quan ens adonem del propi no-res i assolim l'oblit de nosaltres mateixos, no només perquè aquesta humilitat té les arrels en la veritable naturalesa de les coses, sinó també perquè està plena de vida i perceptivitat, responent amb il·limitada vitalitat i alegria a tots els éssers vius".

Confinament, autocontrol, essencial, cuidar-nos... Són moments d'extrema incertesa on el sofriment i la por s'escampen com l'oli. Pot ajudar una lectura? Si més no, és un bàlsam per a l'ànima que no caduca. Una oportunitat, en definitiva, per caminar al costat de Chuang Tzu i assaborir, com recorda Merton "el gust per la senzillesa, la humilitat, la no afirmació de si mateix, el silenci i, en general, el rebuig de prendre's seriosament l'agressivitat, l'ambició, l'empenta i l'autoimportància que cal desplegar per avançar en la societat".